

شماره: ۱

پاسخنامه مدارس شهرستان

پایه :	۱	موضوع :	بدایه النحو
تاریخ :	۹۳/۳/۲۴	ساعت :	۱۰:۳۰

نام کتاب: بدایه النهم، المقصد الأول فی المرفوعات تا آخر کتاب

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره درجه نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

۱. کلمهٔ «أَوْ» در آیهٔ شریفه «... لَبَدْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ...» در چه معنایی به کار رفته است؟
 ا. ابهام ب. تخییر ج. شک د. تقسیم
۲. کدام مورد ذو الحال واقع نمی‌شود؟
 ا. فاعل ب. مفعول ج. خبر د. مبتدا
۳. نوع اضافه در «إِنَّمَا سَلَوُ التَّاقَّةَ...» چیست؟
 ا. اضافه اسم فاعل به فاعلش ب. اضافه اسم فاعل به معمولش ج. اضافه اسم فاعل به معمولش د. اضافه اسم فاعل به معمولش و از نوع اضافه لفظیه
۴. «من» الزائده تزداد فی الجملة
 ا. غیر الموجبه و الاستفهامیه بـ«هل» و تفید التأكيد ب. غیر الموجبه فقط و تفید التأكيد ج. الموجبه و غیر الموجبه و الاستفهامیه بـ«هل» د. الموجبه و غیر الموجبه و الاستفهامیه بـ«هل» و تفید التأكيد

تشریحی

۱. برای هر یک از موارد وجوبی تقدیم مبتدا بر خبر و تقدیم خبر بر مبتدا، دو مورد را همراه با مثال بنویسید. ۱۷۴-۱۷۳
 موارد وجوب تقدیم مبتدا بر خبر: مبتدا صدارت طلب باشد مثل اسماء استفهام. مبتدا محصور در خبر باشد. مبتدا مفعول از خبر باشد به ضمیر فصل و ... موارد وجوب تقدیم خبر بر مبتدا: خبر، ظرف و مبتدا نکره باشد. خبر صدارت طلب باشد و ... (موارد دیگری در کتاب آمده است)
۲. با توجه به آیهٔ شریفه «... لَمْ تَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ» شرایط حذف نون کان را بیان کنید. ۱۹۴
 در صورتی که کان به صیغهٔ مضارع و مجزوم باشد با شرایط زیر: ۱. مجزوم به سکون باشد ۲. بعد از آن ساکنی نباشد ۳. بعد از آن ضمیر متصل منصوبی نباشد.

* «وَقِيلَ بَعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ...» و «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ...»

۳. کلمات «بُعْدًا» و «ابْتِغَاءً» کدام یک از مفاعیل خمسسه بوده و عامل نصب هر کدام چیست؟ ۲۷۱-۲۶۴

کلمهٔ بُعْدًا مفعول مطلق است و عامل نصب فعل محذوف است (أبْعَدَ) - کلمهٔ ابْتِغَاءً مفعول له است و عامل نصب فعل مقدم است.

۴. گزینه‌های زیر را کامل کنید. ۳۱۱-۳۱۰

- ا. اختلف النحاء في عامل المنادى فذهب بعضهم إلى أنه و بعضهم إلى أنه : الفعل المحذوف - حروف النداء
- ب. إذا أريد أن ينادى الاسم المحلى بـ«ال» يتوسط بينه وبين أداء النداء : أيها و آيتها
- ج. قد تحذف حرف أو حرفان من آخر المنادى تخفيفاً و يقال له : المنادى المرخماً.

۵. معنای حروف جر در آیات زیر چیست؟ ۳۶۰-۳۶۱

- أ. «...وَأَذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ...»: **تعلیل**
ب. «...رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ...»: **مجاوزه**
ج. «...الْحَمْدُ لِلَّهِ...»: **اختصاص**
د. «...وَلَا صَلَبْتُمْ فِي جُدُوعِ النَّخْلِ...»: **استعلاء**

۶. در آیات زیر بدل و مبدل منه را مشخص کرده و بگویید در کدام یک، بدل جمله از مفرد می باشد. ۳۶۵-۳۹۶

- أ. «أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ»
بدل: **كَيْفَ خُلِقَتْ بدل از الإبل**
ب. «وَالِى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ»
كَيْفَ رُفِعَتْ، بدل از السَّمَاءِ
ج. «إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا * حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا»
حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا، بدل از مَفَازًا

در دو مورد اول بدل جمله از مفرد است.

۷. شرط عطف در موارد زیر چیست؟ برای مورد دوم مثال بزنید. ۴۰۸

- أ. عطف اسم بر فعل: **مشابهت اسم با فعل**
ب. عطف اسم ظاهر بر ضمیر متصل مرفوع: **فاصله شدن بین حرف عطف و معطوف علیه به فاصله‌ای یا تاکید ضمیر به ضمیر منفصل مرفوع.**
مثل: **اسكن أنت و زوجك الجنة.**

۸. دو فایده اسم فعل را نوشته و برای موارد زیر مثال بزنید. ۴۳۵

- أ. اسم فعل منقول از ظرف مکان: **أمامك و عندك**
ب. اسم فعل منقول از مصدر: **رُوِيَ و بَلَّغَ**
فایده اسم فعل: **مبالغه، اختصار.**

۹. در آیات شریفه زیر، جملاتی را که محل اعرابی دارد به همراه نوع اعرابشان مشخص کنید. ۵۴۶

- أ. «...وَمَا كَاذِبُوا يَفْعَلُونَ»: **يَفْعَلُونَ، محلاً منصوب.**
ب. «قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ...»: **ان عبد الله، محلاً منصوب.**